

Varfariini ja alkoholi

Apteekkiin tulee 65-vuotias mies, jolla on aiemmin todettu eteisvärinä ja hän on sairastanut aivoinfarktin. Tromboembolisten komplikaatioiden hoitoon hänellä on antikoagulaatiohoitona varfariini ja sykkeenhallintaan beetasalpaaja bisoprololi. Lääkeneuvonnan yhteydessä käy ilmi, että asiakkaan alkoholin käyttö on runsasta.

ASIAKAS APTEEKISSA

TEKSTI INKA ISSAKAINEN, SARA KAAKINEN, EVELIINA KETTUNEN, EMMI LEHTONEN

Aivoinfarkilla tarkoitetaan aivoverisuonen tukoksen aiheuttamaa iskemiaa ja sitä seuraavaa aivokudoksen tuhoa. Suomessa aivoinfarktitapauksia todetaan vuosittain noin 17 000.

Aivoinfarktin tehokkaalla akuuttihoidolla, riskitekijöiden tunnistamisella, sekundaariehkäisyillä ja kuntoutuksella voidaan vähentää sairauden aiheuttamaa toimintakyvyttömyyttä ja ehkäistä aivoinfarktin uusiutumista. Aivoinfarktin tyypilliset oireet vaihtelevat tukoksen sijaintipaikan ja verisuonitusalueen mukaan, mutta oireita ovat esimerkiksi suupielen roikkuminen, puhehäiriö ja toispuolihalvaus.

Eteisvärinä lisää aivoinfarktin riskiä jopa 2–7-kertaiseksi. Eteisvärinä on rytmihäiriö, jossa sydän lyö epäsäännöllisesti ja liian tiheästi. Eteisvärinän hoidossa olennaista on estää tromboembolisia komplikaatioita antikoagulaatiohoidolla, optimoida syketaajuus, hoitaa perussairaudet ja altistavat tekijät.

Eteisvärinässä sydämen vasempaan eteiseen muodostuu herkästi verihyytymä huonon supistumisen takia ja hyytymästä irtoavat pienemmät emboliat ohjautuvat helposti aivoverenkiertoon tai alaraajoihin.

Asiakkaan lääkitys

Asiakkaan käytössä oleva varfariini estää K-vitamiinista riippuvaa hyytymisteki-

jöiden synteesiä ja ehkäisee näin verisuonitukoksia. Varfariinilla on useita lääkeaineinteraktioita. Monet lääkkeineet indusoivat tai inhivoivat varfariinin maksametabolialia ja vaikuttavat varfariinin pitoisuuksiin elimistössä. Varfariinin yleisimpiä haittavaikutuksia ovat lisääntynyt verenvuotoriski, pahoinvointi, oksentelu ja ripulointi.

Sekä alkoholi että varfariini lisäävät verenvuotoriskiä.

Bisoprololi salpaa selektiivisesti adrenergisiä beeta-1-reseptoreita. Beeta-1-reseptorien salpaus pienentää sydämen syketaajuutta, vähentää sydämen supistumisvireyttä ja iskutilavuutta, sekä hidastaa johtumista AV-solmukkeessa, jolloin sydämen hapenkulutus vähenee. Lisäksi beetasalpaajat laskevat verenpainetta ja vähentävät reniinin eritystä.

Yleisiä haittavaikutuksia ovat bradykardia, voimattomuus, uupumus, hypotensio, kylmyys tai tunnottomuuden tunne raajoissa, heitehuimaus ja päänsärky.

Ongelman kuvaus ja mahdolliset mekanismit

Alkoholinkäyttö nostaa verenpainetta, altistaa sydämen rytmihäiriöille, sekä lisää aivoverenkiertohäiriöiden riskiä. Runsas alkoholinkäyttö on yleistyksen kannalta haitallista ja se voi vaikeuttaa varfariinihoidon toteuttamista, jolloin hoitotasapaino on vaarassa. Alkoholinkäyttö varfariinilääkityksen aikana voi muuttaa hoidon tehoa vaikuttamalla maksan toimintaan ja varfariinin metaboliaan.

Sekä alkoholi että varfariini lisäävät verenvuotoriskiä, joten yhdistelmä saattaa altistaa potilaan suuremmalle verenvuodon riskille, erityisesti mahdollisten vatsa- tai suolistoverenvuotojen osalta. Lisäksi alkoholi voimistaa bisoprololin vaikutuksia, jolloin verenpaine ja sydämen syke voi laskea liikaa ja aiheuttaa huimausta.

Asiakas apteekissa -palstaa kirjoittavat Itä-Suomen yliopiston farmasian opiskelijat Lääkehoito ja neuvonta 2 -opintojakson osatyönä. Asiasisällön tarkastavat opintojakson opettajat FaT Niina Karttusen johdolla.

Lähteet: Duodecim lääketietokanta. Haettu 30.1.2023. www.terveysportti.fi • Eteisvärinä. Käypä hoito -suositus. Suomalaisen Lääkäriseuran Duodecimin ja Suomen Kardiologisen Seuran asettama työryhmä, Suomalainen Lääkäriseura Duodecim 22.03.2021. www.kaypahoito.fi • Kalliokoski A: Verenvuodot ovat oraalisten antikoagulanttien ilmoitetuimpia haittoja. Sic! 4/2011 • Kaste M-L: Aivoverenkiertohäiriöt. Kirjassa Fysiatria. Kustannus Oy Duodecim, 4.8.2015. Artikkelin tunnus: fys00016 (017.000). www.terveysportti.fi/dtk/oppi • Mustonen P, Lepäntalo A: Sydänperäisen embolisoinnin ehkäisy. Kirjassa: Veritaudit. Kustannus Oy Duodecim, 14.4.2015. Artikkelin tunnus: ver04004 (040.004). www.terveysportti.fi/dtk/oppi • Syväne M: Varfariini, ravinto ja ravintolisät. Sic! 3/2016

Asiakkaalle kerrottavat asiat:

- › Varfariinia (Marevan®) käytetään lääkärin ohjeen mukaan ja lääkeannos määräytyy INR-verikokeen arvon perusteella (tromboemboolian ehkäisyssä tavoite 2–3). Tabletti otetaan suun kautta veden kera säännöllisesti samaan aikaan vuorokaudesta.
- › Runsas alkoholinkäyttö lisää varfariinihoitoon liittyvää vuotoriskiä ja humaltuneena lääkkeenotto voi unohtua. Varfariinihoidon aikana on tärkeää sitoutua hoitoon, käyttää lääkkeitä ohjeiden mukaan säännöllisesti ja käydä INR-kokeissa oikean annoksen varmistamiseksi.
- › Asiakasta tulisi motivoida alkoholinkäytön lopettamiseen ja ohjata keskustelemaan käytöstä hoitohenkilökunnan kanssa.
- › Mikäli asiakas huomaa runsaasti mustelmia, verenvuotoa, mustia ulosteita tai verioksentelua, täytyy viipymättä ottaa yhteys terveydenhuoltoon.
- › Muistutetaan, ettei varfariinin kanssa saa käyttää tulehduskipulääkkeitä. Kipulääkkeenä voidaan käyttää parasetamolia, mutta sekin on vasta-aiheinen runsaan alkoholinkäytön kanssa.
- › Vihreitä kasviksia voi käyttää, kunhan päivittäinen määrä pysyy samansuuruisena. Karpalomehua ja -valmisteita sekä K-vitamiinia sisältäviä valmisteita ei tule käyttää varfariinihoidon aikana.
- › Varfariinilla on paljon yhteisvaikutuksia muiden lääkkeiden ja luontaistuotteiden kanssa, joten niiden sopivuus tulisi aina varmistaa ennen käyttöä.

PUHEENJOHTAJISTOLTA

Palstalla vuorottelevat puheenjohtajat.

Sivistyksen tiellä

Suomessa käytyjen presidentinvaalien ja niihin liittyvän kampanjoinnin aikana olen useaan kertaan miettinyt, että olemme onnekkaita saadessamme elää demokraattisessa valtiossa. Meillä on useita puolueita ja ehdokkaita, joiden joukosta todennäköisesti jokainen meistä löysi itselleen sopivimman henkilön, ainakin ensimmäisellä kierroksella äänestettäväksi.

Kampanjan aikana käytiin monenlaisia keskusteluja niin ehdokkaiden kuin heidän kannattajiensa kesken. Vaikka vaalipaneelit olivat pääosin hyvinkin sivistynyttä seurattavaa, sosiaalista mediaa seuraavat eivät voineet välttyä kärkkäiltä ja värityneiltä mielipiteiltä, joita lauotettiin usein hyvinkin repivästi ja vastakkainasettelua korostaen.

Oli kuitenkin ilo seurata myös keskusteluja, joissa aidosti kuunneltiin toista osapuolta ja perusteltiin omia näkemyksiä. Vaikka meillä on hyvinkin erilaisia vakauksia ja ajattelutapoja, on meidän tärkeää pyrkiä ymmärtämään myös toinen toisiamme. Ja vaikka oma näkemyksemme tuntuu useimmiten siltä kaikkein oikeimmalta, on meidän tärkeää hyväksyä myös toisten tapa elää ja ymmärtää ympäröivää yhteiskuntaa.

Helsingin Sanomissa oli 28.1. puheenvuoro, jossa Suomen Kulttuurirahaston toimitusjohtaja totesi: ”Sivistys tänä päivänä on avoimuutta ja arvostusta, uteliaisuutta ja pelkäämättömyyttä.” Ihastuin tähän lauseeseen. Mielestäni se määrittelee sivistyksen juuri sillä tavoin, kuin itse siitä ajattelen. Oppineisuus tai kulttuurin ymmärtäminen ei tee ihmisestä sivistynyttä, vaan tarvitaan niin sanottua sydämen sivistystä. Tarvitaan myös rohkeutta keskustella vaikeistakin asioista, uskallusta olla eri mieltä ja kykyä perustella ajatuksiaan.

Vielä toinen lainaus samaisesta puheenvuorosta: ”Ihminen, jolla on hyvä itseymmärrys ja hyvä itsetunto, pystyy keskustelemaan vaikeistakin asioista.” Sen lisäksi, että keskustelemme, joudumme myös usein tekemään kompromisseja. Se ei ole aina helppoa tässä maailmassa, jossa erilaisten ääripäiden lukkiutuneet mielipiteet valtaavat tilaa. Mutta me voimme opetella. Ja oppia. Niin avoimuutta, keskustelua kuin kompromissien tekemistäkin.

MAIJA PIRTTIJÄRVI

Kirjoittaja on Farmasialiiton puheenjohtaja.

Joudumme usein tekemään kompromisseja. Se ei aina ole helppoa.